

נתוספת באדם ביום השבת. אמר לו, רבי, מהי הנפש היתרה הזו? אמר לו, רוח הקדש ששורה עליו ומכתירה את האדם בכתר קדוש, ככתרי המלאכים. והוא מאותו הרוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא, ועל פן חיב האדם לכבד את יום השבת, על האורח הקדוש הזה ששורה עמו.

ואמר רבי נחמן, הרוח הזו איך נקראת? נקראת מכבד, נקראת קדוש. זהו שכתוב (ישעיה נח) ונקראת לשבת ענג, כמשמעו. לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכבד.

אמר רבי יצחק, כשסימו המלאכות כלם, ברכת הקדוש ברוך הוא והכינים בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו מאותו הענין שעשאהו, ושכל אחד ואחד יוציא תולדתו הראוי לו מפאן ולעולם. זהו שכתוב (בראשית ב) אשר ברא אלהים לעשות. מה זה לעשות? להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנקנס שבת, כל הדברים שנבראו במעשה בראשית שכתו ושקטו, כל אחד לפי ברייתו. ששנינו, אותם האמנים שהיו מוציאים תולדותם בכל יום ויום, שכתו ונחו, וראו פי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

זהו שכתוב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, כאדם המשבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, רבי יצחק אמר בה"א בראם. רבי יהודה אומר בהבראם, ממש בדמותם בכחותם ובשלמותם.

ביום השבת. (דף כב ע"א) אמר ליה רבי, מאי נפש יתירה זו, אמר ליה, רוח הקדש ששורה עליו, ומכתיר לאדם בכתר קדוש, ככתרי המלאכים. והוא מאותו רוח, שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא. ועל פן חיב אדם לכבד את יום השבת, על האי אושפיזא קדישא דשריא עמיה.

ואמר רבי נחמן, רוחא דא איך אתקרי. מכופד אתקרי. וקדוש אתקרי. הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח י) וקראת לשבת עונג כמשמעו, לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכופד.

אמר רבי יצחק, כשסימו המלאכות כלם, ברכת הקדוש ברוך הוא, והכינים בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו, מאותו הענין שעשאהו. ושכל אחד ואחד יוציא תולדתו, הראוי לו, מפאן ולעולם. הדא הוא דכתיב, אשר ברא אלהים לעשות. מאי לעשות. להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנקנס שבת, כל הדברים שנבראו במעשה בראשית, שכתו ושקטו, כל אחד לפי ברייתו. דתנינן, אותן האומנין שהיו מוציאים תולדותם בכל יום ויום, שקטו ונחו, וראו פי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

הדא הוא דכתיב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, כאדם המשבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, ר' יצחק אמר, בה"א בראם. ר' יהודה אומר בהבראם, ממש בדמותם בכחותם ובשלמותם.

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי בַּהֲבֵרָא, אֶלָּא בַּהֲבֵרָא, אֶלָּא בַּאֲבֵרָה, שְׂקִיב לְתוֹרְתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם בּוֹ. וְאֵלְמָלָא אַבְרָהָם, שְׂקִיב לְתוֹרְתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁנֵאמַר, (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקַּת שְׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.

וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, כְּתוּב (תהלים קד) הָרִים הַגְּבוּהִים לַיַּעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֵה לַשְּׁפָנִים. אִם הָרִים הַגְּבוּהִים נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם לַיַּעֲלִים, וְהַסִּלְעִים לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא לַשְּׁפָנִים, אֵל תִּתְמָה לְהִיּוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל אַבְרָהָם, שְׂקִיב מִהַתּוֹרָה וְכָל מַה שְׁנִצְטָטָה מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּהַ' בְּרָא, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות כג) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַחַד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים זולָתִי בְּאַלֶּהָ, שְׁפָתוֹב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְלֹא שׁוֹם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסְדִים וְכֻלִּים, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיְיִמִים לְעוֹלָם הַזְּכִיר שְׁמוֹתָיו.

רַב הוֹנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוֹ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִית שְׁמַיִם וָאָרֶץ, וְרָאָה הַשֶּׁבֶת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הִכִּינוּ לְדוֹרוֹת.

וְרַבְרַבֵּנוּ, אֵין לָךְ בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְחַל עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְנִזְוֹנִים מֵאוֹתוֹ הַזֵּיו שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ד) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשֶּׁבֶת. אֵלֶּךְ לִי אֵת הַר הַמּוֹר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוֹנָא, אֵל תִּתְמָה עַל

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי בַּהֲבֵרָא, אֶלָּא בַּאֲבֵרָה. שְׂקִיב לְתוֹרְתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׁם בּוֹ. וְאֵלְמָלָא אַבְרָהָם, שְׂקִיב לְתוֹרְתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּמוּ שְׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁנֵאמַר, (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקַּת שְׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.

וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, דִּהָא תָּנִן כְּתִיב, (תהלים קד יח) הָרִים הַגְּבוּהִים לַיַּעֲלִים סִלְעִים מַחֲסֵה לַשְּׁפָנִים. אִם הָרִים הַגְּבוּהִים, נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם לַיַּעֲלִים. וְהַסִּלְעִים לֹא נִבְרְאוּ, אֶלָּא לַשְּׁפָנִים. אֵל תִּתְמָה לְהִיּוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל אַבְרָהָם, שְׂקִיב מִהַתּוֹרָה, וְכָל מַה שְׁנִצְטָטָה מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּהַ' בְּרָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כג כא) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַחַד שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים, זולָתִי בְּאַלֶּהָ, דְכְּתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם כְּדִקְאֻמְרִין. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת, וְלֹא שׁוֹם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסְדִים וְכֻלִּים, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיְיִמִים לְעוֹלָם, הַזְּכִיר שְׁמוֹתָיו.

רַב הוֹנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוֹ קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִית שְׁמַיִם וָאָרֶץ וְרָאָה הַשֶּׁבֶת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הִכִּינוּ לְדוֹרוֹת.

וְתַנְאָא, אֵין לָךְ בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת, שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְחוֹל עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְנִזְוֹנִין מֵהָהוּא זֵיוָא דְאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שח"ש ד טו) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשֶּׁבֶת. אֵלֶּךְ לִי אֵל הַר הַמּוֹר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוֹנָא, אֵל תִּתְמָה עַל זֶה, וּמַה בְּעוֹלָם

זֶה, וְמָה בְּעוֹלָם הִזְה נֹתֵן הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא רִיחַ קְדוֹשׁ לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וּמִכְתִּירָן בּוֹ -
הַצְדִּיקִים שִׁישְׁנָם בְּעוֹלָם הַבָּא,
אֵינוֹ דִּין לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר?!

בֵּא וּרְאֵה, אָמַר רַב הוֹנָא, אֶפְלוּ
הַרְשָׁעִים שִׁבְגִיחָנָם מִכְתָּרִים הֵם
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹקֵטִים וְנוֹחִים.
שְׂאֵמַר רַב הוֹנָא, אֵין לָךְ רִשְׁעָא
מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים,
שְׂמוֹעִילִים לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא.
וּמְתִי מוֹעִילִים לָהֶם? בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת, לְהִיּוֹת פְּלַם מִכְתָּרִים
בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי הַרְשָׁעִים
שְׂחַלְלוּ שַׁבָּת בְּפִרְהֶסְיָא יֵשׁ לָהֶם
מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת? אָמַר לוֹ, כֵּן,
שְׂהָרִי שְׂגִינּוּ (שְׂמוֹת טז) וְיָהִי בְּיוֹם
הַשְּׂשִׁי לְקַטּוֹ לַחֵם מִשְׁנָה, לְכַף
גְּדוּנִים הַרְשָׁעִים בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי
מִשְׁנָה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.
כִּי יוֹם הַשַּׁבָּת נִקְרָא שְׁלָם, וְלֹא
נִגְרַע. לְפִיכָף אֵינוֹ נִגְרַע מֵהַטּוֹב
וְהַהֲנָאָה שְׂבוּ, בֵּין לְצַדִּיקִים בֵּין
לְרָשָׁעִים. וְלַהוֹרוֹת שְׁלֹא לַחֲנָם
אֲמָרָה תוֹרָה (שְׂמוֹת לא) וְשִׁמְרָתָם
אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַזְהִירָה עַל יוֹם
הַשַּׁבָּת יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה,
וְלִמְדָנוּ, כָּל הַמְקַיִם אֶת הַשַּׁבָּת
כְּאֵלוֹ מְקַיִם אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יֵשֵׁב
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּסֹא כְבוֹדוֹ,
עַד שְׂבָא שַׁבָּת וְנִתְעַלָּה וְיֵשֵׁב עַל
כְּסֹאוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי
קָדָם שְׂנַבְרָא הָעוֹלָם יֵשֵׁב הִזְה
הִזְה וְיָהִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם
מִשְׁמִיעַ לָנוּ שְׁעַל כְּסֹא כְבוֹדוֹ
מִמֶּשׁ הוּא - לֹא.

אֲרָא כֵּף שְׂגִינּוּ, עַד שְׁלֹא נִבְרָא
הָעוֹלָם לֹא הִזְה מִי שְׂיִקְלָס אֶת
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִפִּיר אוֹתוֹ.
כִּינֵן שְׂבָרָא עוֹלָמוֹ, בְּרָא
הַמְלָאכִים וְחַיּוֹת הַקְדָּשׁ, וְהַשְּׂמַיִם, וְכָל
צְבָאָם, וְבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכָל מוֹכְנָיִם לְשַׁבָּח

הִזְה נֹתֵן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רִיחַ קְדוֹשׁ לְכָל
אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּמִכְתִּירָן בּוֹ.
הַצְדִּיקִים שִׁישְׁנָם בְּעוֹלָם הַבָּא, אֵינוֹ דִּין
לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַב הוֹנָא, אֶפְלוּ הַרְשָׁעִים
שִׁבְגִיחָנָם, מוֹכְתִירִין הֵם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת,
וְשׁוֹקֵטִין וְנוֹחִין. דְּאָמַר רַב הוֹנָא, אֵין לָךְ רִשְׁעָא
מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּמַעֲלִיָּיא
לְהוֹ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. וְאִמְתִּי מַעֲלִיָּיא לְהוֹ. בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת. לְהִיּוֹת פְּלַם מוֹכְתָרִים בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי הַרְשָׁעִים שְׂחַלְלוּ שַׁבָּת
בְּפִרְהֶסְיָא, יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת.
אָמַר לִיה, אֵין. דְּהָא תַּנָּן, (שְׂמוֹת טז כב) וְיָהִי בְּיוֹם
הַשְּׂשִׁי לְקַטּוֹ לַחֵם מִשְׁנָה לְכַף גְּדוּנִים הַרְשָׁעִים
בְּיוֹם הַשְּׂשִׁי מִשְׁנָה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.
כִּי יוֹם שַׁבָּת נִקְרָא שְׁלָם, וְלֹא נִגְרַע. לְפִיכָף
אֵינוֹ נִגְרַע מֵהַטּוֹב וְהַהֲנָאָה שְׂבוּ, בֵּין
לְצַדִּיקִים בֵּין לְרָשָׁעִים. וְלַהוֹרוֹת שְׁלֹא לַחֲנָם
אֲמָרָה תוֹרָה, וְשִׁמְרָתָם אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַזְהִירָה
עַל יוֹם הַשַּׁבָּת, יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כּוֹלָה.
וְתֵאנָא, כָּל הַמְקַיִם אֶת הַשַּׁבָּת, כְּאֵלוֹ מְקַיִם
אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יֵשֵׁב הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עַל כְּסֹא כְבוֹדוֹ, עַד שְׂבָא
שַׁבָּת, וְנִתְעַלָּה וְיֵשֵׁב עַל כְּסֹאוֹ. אָמַר לִיה רִ'
יוֹסִי, וְהָא קוֹדָם שְׂנַבְרָא הָעוֹלָם יֵשֵׁב הִזְה הִזְה
וְיָהִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי מִשְׁמִיעַ לָן דְּעַל
כְּסֹא כְבוֹדוֹ מִמֶּשׁ הוּא, לֹא.

אֲרָא הַכִּי תַּנָּנֵן, עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם, לֹא
הִזְה מִי שְׂיִקְלָס לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְיִפִּיר אוֹתוֹ. כִּינֵן שְׂבָרָא עוֹלָמוֹ, בְּרָא
הַמְלָאכִים, וְחַיּוֹת הַקְדָּשׁ, וְהַשְּׂמַיִם, וְכָל
צְבָאָם, וְבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכָל מוֹכְנָיִם לְשַׁבָּח